

Валентина Матвиенкэр Адыгеим щылагъ

УФ-м и Федеральнэ Зэлукэ Федераціемкэ и Совет и Тхъаматэу Валентина Матвиенкэр тыгъуасэ Адыгеим щылагъ.

Адыгэ Республикаэм и Лышъхъэ ишшъэрыльхэр піэлтэе гъэнэфагъэкэ зыгъэцкээр Къумпыл Мурат ар lyklagъ. Ioфшэгъу зэлукэгъум къыдыхэлътагъэу шъольырым социальнэ экономическое хэхъоныгъэу ышыхэрэм, пшъэрлыз уу къэуухэрэм, нэмыйк лъэнокъохэм пащэхэр атегуагъагъэх.

Нэүжым Валентина Матвиенкэрэ Къумпыл Муратрэ зыхэлжэгъэх зэхсыгъ щылагъ. Ащ къеклонлагъэх республикэм ыцэкэ Федераціемкэ Советым хэтхэ Хъопсэрыкъо Муратрэ Вячеслав Шверикасре, УФ-м и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Хъасанэкъо Мурат, АР-м и Къэралыгъо Со-

нэшхо илэу хигъэунэфыгъыгъ. — В. Матвиенкэм бэмышшэу тизылкэ Адыгеим къызэрэкоштымкэ тъкыгъэгугъагъыкы ыуагъэр къыгъэшыгъэжьигъ. Республикаэм игумекъи-тъхэр зэхэфыгъэнхэмкэ мыш ишлгэшхо къытгээкы, ашкэ инэу тыфэрэз, — къыуагъ Къумпыл Мурат.

Валентина Матвиенкэм гүшүээр зештэм Адыгеим игуапэу къызэрэгкүагъэр апэдэдэ къыхигъэшыгъ. Регионам шыклагъэу, гумэгъигъу илэхэр зэхэфыгъэнхэм фэш ащ ипащэхэм, цыиф къызэркюхэм yalukъэмэ, ахэм яеплтыкъехэр зэбгъашэмэ зэрэнхахышур къыхигъэшыгъ. Джаш фэдэу Ады-

бизнес цыкдум ыкы гуртым хэхъоныгъэхэр ашынхэм шүүпэлтын фае. Ар тъэцэктэй ёшыгъи-лошэлгэхэх,

ильясым къыкъоц республикэм икүшхъэхэм, ичыпэ дахэхэм нэбгырэ мин 400-м ехүүмэ защагъэпсэфыгъ, инфраструктурэ зэтегъэпсэхъагъ Ѣылээзыхъуки, ахэм япчагъэ хэпшыгъи-нахыбэ хууцт.

Адыгэир лъэкъышо зилэ рэгионхэм ашымыщи, ахьшэу

вет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, республикэм и Премьер-министре ишшъэрыльхэр зыгъэцкээр Наталья Широковар, депутатхэр, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, хэбзэухумэкъо къулыкъухэм ыкы муниципальна образованихэм япащэхэр, общеественне организациехэм ялъыкъохэр, нэмыйкхэри.

АР-м и Лышъхъэ ишшъэрыльхэр піэлтэе гъэнэфагъэкэ зыгъэцкээрэм пэублэ псалъе къышыззэ, республикэм къэктохъэ хъэкіэшхом шуфэс гүшүэхэмкэ зыфигъэзэз. Мыш фэдэ ынэтэшхо зыгъыгъ пашэр тишъолыр къызэрэкъуагъэм мэхъя-

гим и Мафэхэу Федераціемкэ Советым щыкъуагъэхэр сенаторхэм агу шуукэ къызэринэхъыщыр, тиартистхэм сэнаузыгъэу ахэлтым осэшхо зэрэфашыгъэхэр къыкъигъэтхыгъ.

— Непэ Урысыер чыпэлэ псынкэл зэрэтыр, ау санкцихэм ямылтыгъэу кризисир къызэтынэки, УФ-м и Президентэу Владимир Путиным къызэриуагъэу экономикэм хэхъоныгъэхэр ышынхэм игъогу цыкку-цыклю туягъажыгъ. Мы аужырэ илъэсхэм Адыгеим зыхъэгъэшхэр ышынхэм зэрильэгъэгъем дэгъоу сыйыгъуаз, ашкэ республикэм ипэцагъэу Тхъакуущын Аслын Ioфыши-

щылагъ. Непэ АР-м и Лышъхъэ ишшъэрыльхэр піэлтэе гъэнэфагъэкэ зыгъэцкээрэ Къумпыл Мурат гүшүэ дэгъубэ фэлпоныр төф. Зы чыпэлэ имысэу, федеральнэ министрэхэм, ведомствэхэм япащхэм зауягъакэ, республикэм иэкономикэ хэхъоныгъэхэр езыгъэшын зыльээкыщт программэхэм, проектхэм чанэу ахэлажье. Пэшэ шыгъи-арэштэу щытын фае. Тапэкэ регионым игъогу зынфэдэштэйм ежэй еллэгээгъэшын фырил, аши мэхъанэшо ил. Пэригынгъэ зыгъыгъ субъектхэм ашыщынэмкэ республикэм амалышуухэр лекелъых, анахьэу мэкуумэш хъызметэм, блэклыгъэ

бюджетым къихъэр хэбзэлаххэм ахэжкугъэхон шуульэ-кыщт, экономикэр нахь лъэш шүүшьщт. Амалэу щыэмкэ Федераціемкэ Советыр Адыгеим ылсыгъу къыфэхъущт, — къыуагъ Валентина Матвиенкэм къэзэрэгтэйгъэхэм за-къыфигъэзээ.

Федераціемкэ Советым и Тхъаматэ экономикэм ыкы социальнэ сферэм ильэнхъо шхъя-хэхэм нэүжым къеклэ къашы-уугъ, пшъэрлыхэр гъэцэлгэхэхэхэхъунымкэ республикэм ипащхэм анахьэу анаэ зытрагъэтын фаехэр къафигъэнэфагъэх. Адыгеим чыпэлэ дэхабэ зэриэр, зэрэцьфабэр къыдальтээ туризмэд джыри нахь зырагъэ-ушуомбгүн, регионым зынгъэ-тээфыхъэрэм ятчагъэхэхъо хэгээхъогъэн фаеу ылтыгъатагъ.

Мыш дэжым Къумпыл Мурат къызэрэшиуагъэмкэ, зыгъи-итэу экономикэр ылэлгээхэдээ къыхигъэшыгъ. Бюджетым ипроцент 40-р дотациеу федеральнэ гупчэм къетупы, а пчагъээр джыри нахь макэ шыгъэнэмкэ республикэм амалышуухэр лекелъых. Гъесэнгъэм иучрежденияхэхэр шьольырим зэрэшшахъэрэм, зэрэцагъэцкэжыхъэрэм дэгъоу зэрэшгүүзээр Федераціемкэ Советым и Тхъаматэ къыуагъ. Ильээс 3 — 7 зыныжь сабийхэм альэнхъохэм къэлэццыкъу ыгыгэхэм чэзыу зэрэшмыгъэшшоу гъэхэгъэшшоу ылтыгъатагъ. Ау аш къыышмыу-цуухэу еджапэхэр къэ ашынхъу, мыш унэе инвестициихэр къахалхъанхэм анаэ тирагъэтинэу республикэм ипащхэм закыфигъэзагъ. Псаунгъэр къэхуумэгъэнэм исис-темэ хэхъоныгъэхэр ышынхэм къыдыхэлъытагъэу къоджэ псэ-уплэхэм фельдшер-мамыку лэ-заплэхэр зэрэшагъэпсэхэрэл лъыгъэклэгъэтэйн, демографиет ылъэнхъохэм регионым иоффхэм язынет нахьышу шыгъэн, цыфхэм медицинэ лэлэгъэшоу арагъэгъотырээр шэпхъэшшуухэм адиштэн фаеу къыуагъ.

(Икъях я 2-рэ н. ит.)

Валентина Матвиенкэр Адыгейм щылагъ

(Икъух).

— Тикъералыгъо имызакъо тууди щызэлтшэрэ адыгэ къуаам алэу къытыхэрэ къызфэжъугъэфедэнхэ фае, — къызяуагъ В. Матвиенкэм.

Къумпъыл Мурат къызэри-иуагъэмкэ, адыгэ къуаер къыдагъэкыннымкэ, ащ ибренд агъафедэннымкэ фитынныгъэ зилэ закъохэр республикэм ит предприняиехэр арых.

Экономикэ къынныгъохэм апкъ къикъыкэ цыфхэм яхахъохэм къызэрашикълагъэм игумэкыгуу зэхэсъытом къышаатыгъ. Къынныгъохэм апэшүекълагъенным фэш! Йофшэпэлэ чыпълакъехэр къызэуухыгъэнхэ, гъот макъэ зилэхэм ёпылэгъу афэхъугъэн зэрэфаар Федерациимкэ Советым и Тхъаматэ къыуагъ. Ащ даю УФ-м и Президент ижъоныгъокъе унашохэр гъэцэклэгъэнхэр, пенсионерхэм анаэ атырагъетыныр федеральнэ гупчами, регионхэм япшъэрить шъхьаалеу зэрэштыр къыкъитэхъыгъ.

— Непэ Адыгейим лъэпкъыкъи дин зэгурьоныгъэ иль, ар пстэуми анах шъхьа. Гүхэхэй нахь мышэмий, непэ терроризмэм зеушъомбгъу, ащ ныбжыкъехэр хэшагъехэ мэхъу. Мы тхъамыкъагъом ты-

льэнкъохэмкли, нэмийкхэмкли республикэм юпээгъуу къызэрэфхъущхэр Федерациимкэ

зэгусэу тыпшүекъон фае, — къыуагъ Валентина Матвиенкэм.

АР-м и Лышъхъэ ишшэ-рьыххэр пэлэлэ гъэнэфагъекэ зыгъэцакъирэм мэхъанашко зеритыгъе йофшохэм ащищых

автомобиль гъогу яхьеу «Бжэдигъухъабл — Адыгэкъал» зыфиорэм ийгын федеральнэ гупчэм фагъэзэжыныр, джащ фэдэу заштохэрэ посыр зыщаульбоирэ псеуальэм ишын лыгъэктэгъэныр, нэмийкхэри. Мы

Советым и Тхъаматэ къыуагъ.

— Адыгейим тапэки хэхъоныгъехэр ышынхэм непэрэ зэлүкэйур зэрэфэорышэштэм сицыхээ тель. Ёпылэгъуу къытфэхъурэ, тызэхэзышыкъирэ Валентина Матвиенкэм, йофшо

зышэрэ тисенаторхэу Хъопсэ-рыкъо Муратрэ Вячеслав Шверикасрэ тафэрэз. Республика щыпсэурэ цыф лъэпкъхэм азыфагу зэгурьоныгъэ зэрильыр ары тибаниыгъэ шъхьаалэр. Джащ фэдэу политическая партия, общественная организацияхэм зыкъыныгъэ азыфагу ильэу зэдэлжэх, регионным политическим зыпкъитынгъээ ильынным яхахышу хэль. Социальнэ псэуальэхэр тэшхэх, специалист ныбжыкъехэм ыкъи унагъохэм, зянэ-зятэ зимишэжхэм псэуплэхэр ятэгъэгъотых, цыфхэм щылакъ-псэукъе амалэу яэхэр нахьышу шыгъэнным тыпыль. Үпэкхээ къызэрэсчагъаа джыре уахьтэм шпъэрил шъхьаалеу тиэр инфраструктурэм хэхъоныгъехэр егъашынгъехэр ары, — къыуагъ къеухым Къумпъыл Мурат. Зэхэсэгын үүж Валентина Матвиенкэмэ Къумпъыл Муратрэ журналистхэм къялолагъэх, ахэм уччэу къатыгъэхэм джэ-уухэр къаратыжыгъэх.

Регионхэм ямежбюджет зэфыштыкъехэм афэгъэхыгъээ упчэу къатыгъэм Федерациимкэ Советым и Тхъаматэ джэ-уап къыритыгъизэ, мы йофшо гом сенаторхэм мэхъанашко зэрэратырэр, къэралыгъо чыфэм ылъэнькъокъе йофхэм язитет зэрэкинир, ахахьеу шьольтыр 16-мкэ, къихыгъэшгээ. Финансхэм ягъэзекъонкэ республикэм ишшэрилхэр зэрифшүашуу егъэцакъех, бюджетын ихахъохэр ильэс къес нахьыбэ ешых, къэралыгъо чыфэутельыр шапхъэхэм ашлакъирэп.

ТХЪАРКЬОХЬО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым түрихыгъэх.

Къэлэцыкъухэм языгъэпсэфыгъо уахътэ зэрэзэхащэрэм зыщигъэгъозагъ

Урысые Федерации и Федеральнэ Зэлүкэ Федерациимкэ и Совет и Тхъаматэу Валентина Матвиенкэмэ Адыгейим и Лышъхъэ ишшэрилхэр пэлэлэ гъэнэфагъекэ зыгъэцакъирэм Къумпъыл Муратрэ къэлэцыкъухэм япсауныгъэ зыщагъэпсэйтэрэ лагерэу «Горный» зыфилоу поселкэу Каменномостскэм дэтым щылагъэх. Ятлонэрэ чэзыум мыш зыщигъэпсэфыщт къэлэцыкъухэр къэкъуагъэх.

Ильэс къес Адыгейим икъэлэджецкэ мин 1,5-рэ фэдиз мы лагерым зыщагъэпсэфынэу къэкъох. Аш нэмийкэу, хабзэ зэрэхъугъэу, Ханты-Мансийскэ АО-м щыщ къэлэцыкъухери мыш къэкъох. Мы ильэсэм шъэжжээвээ 380-м ехуу лагерым щылэгъях, джыри нэгбүрэ 400 фэдиз загъэпсэфынэу къэкъуагъэх. Ахэм апае ишыкълагъэхэр зэкэ мыш щылэх: зыщигъэпсэущхээ зэтгээпсэхэгъэ унхэр, культурэм ехигъээ программэ игъэктэгъэхэр юкъи нэмийкхэр. Гъогъууттэх къэлэцыкъухэр мыш щагашхэх.

Хъакъехэм лагерыр къаплъыхаагъ, юф юшыншэхэрэм нэуасэ афэхъугъэх.

«Къэлэцыкъухэм языгъэпсэфыгъо уахътэ зэрэзэшэрэ цыфхэр гутийнгъээ ахэлъэу юфхэм зэрекъулэхэрэр нэрхүлтэгъу. Къэлэцыкъухэр чэфых. Сэ зэрэшшошырэмкэ, ильэс псаум къыкъоц къэлэцыкъухэм япсауныгъэ игъэпсэйтэнкэ мы чыпээр къызфэбгъэфедэми хъущт, сида пломэ жым изакъоми ѹзэгъуу мэхъу», — икъеухым къыуагъ Валентина Матвиенкэм.

**Адыгэ Республика и Лышъхъэ
ипресс-къулыкъу**

Валентина Матвиенкэр Адыгейм и промышленнэ предприятие анахь инхэм зыкэ ащыщым щылагъ

Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэlyкIэ ФедерациимкIэ и Совет и Тхъаматэу Валентина Матвиенкэмрэ Адыгейим и Лышъыхъэ ипшъерыльхэр пIэлъэ гъэнэфагъэкIэ зыгъэцэкIэрэ КъумпIыл Муратрэ республикэм ипромышленнэ предприятие анахь инхэм зыкIэ ащыш гипсышI заводэу «ВОЛМА — Мыекъуапэ» зыфилоу поселкэу Каменномостскэм дэтым щылагъэх.

Заводыр 2016-рэ ильэсэым атлуптыгыг ыкли непэктээ проект klyachlэм тэхъагь — ильэсэым кыыклоц смесь гүвшье тонн мини 180-рэ ыкли «пазогребневэ плитэктээ» заджэхэрэм фэдэу квадрат метрэ мин 540-рэ кыыдгээкы. Предприятием нэгбүри 100-м ехүү щэлажье, бюджетхэм хэбзэлахэу арыхъэрэр сомэ миллион 280-рэ фэдиз мэхъу. Джырэ уахтэм диштэрэ оборудованиемкэ бэ агъэцаклэрэр — сырьем икынычлэхын кыышгэжъягаа зуу кляхуу продукцием нэссыжъэу.

кіткүх продукцием төсөлжүзү.

Валентина Матвиенкэм за-водым ыофшынныр зэрэгчүүзэхэцгэйм нэүүас зыфишиыгъ, щылажжэхэрэми адэгүүшилгэй. Урысые Федерацием и Феде-ральнэ Зэйлкэ Федерациемкэ

и Совет и Тхъаматэ анахъэу ышъэмэ шоингъуаъэмэ аащыщ инвесторым Адыгэ Республикаем юф щишъенныр йерыфэгъоу щытмэ.

УК-у «ВОЛМА» зыфиорем идиректорхэм ясовет и Тхаматэу Юрий Гончаровым республикэм хабзэр щызыгъыхэмрэ бизнесымрэ язэдэлэжьеэныгъэ зэрэгэлгэсигъэм осэшхокыфишыгъ, Күумпыл Муратежь ышыхъэкэ предпиятиякэм изэхэшэн илахьышу зэрэхишыхъэрэр хигъеунэфыкыгъ. Гүшигээм пае, энергосетьхэм апыштэгъенхэм илофыгъохэр псынкээв зэштхогыгъэ хүргэх.

Валентина Матвиенкэм гип-
сышы заводыр социальна лъэ-
ныкъом төгъэпсыхъэгъэ биз-
несым изы щысэу ылъытагь:

Сүрэтыр А. Гусевым тырихыгъ

хэхьоныгээ ашынымкээ амалхэр зэраагтэгьотыхэрэй сигуапээ. Мэхъянэ зи!эхэм аацыщ инфраструктурэрийн а проектхэм адиштуу зэрэштийр. Инвесторын аужыгкьэм фэгъэкlotэнэгъэхэр ишыгkлагъэхэп — заводыр зышигшын плъекштийш чыгылдэм

къэклонышъ, энергiem икъэ-
klyapлэхэм предприятиер арип-
хынышъ, Ioвшэныр ригъэжъэ-
ныр ары анахъэу ынаé зы-
тетыр», — къыуагъ Валентина
Матвиенкэм.

Адыгэ Республикаэм и Лыщъхъэ ипресс-къулыкъу

Цыфхэр аркъ нэпцым шыухъумэгъэнхэ фае

Правопорядкемкіэ зичэзыу зэхэсигъоу щылагъэр зэрищагъ Адыгэ Республикам и Лышыхъэ ипшъэрыльхэр піэльэ гъэнэфагъэкіэ зыгъэцекіэрэ Къумпыл Мурат.

Лъяпкъ ыкъи дин зэмыйэгъы ныгъехэр республикэм къимытэджэнхэмкъе, хэбзэгъеуцгъэм димыштэрэ акциехэм ныбжыкъе къехэр ахэшгъаэх мыхунхэмкъе чытпэ зыгъэйорышижэхын ыкъи хэбзэухуумэкло къулыкъухэм ялофшэн зэрагъэпсырэм шуагъеу къытырэм фэгъэхьыгъеу къэгүщилгъаэх АР-м хэгъэгү клоц! Иофхэмкъе иминистрэ ишпшэрылжэр зыгъэцэклэрэ Брантэ Мурадинрэ муниципальнэ образование «Красногвардейскэ районым» иадминистрацие илашэу Осмэн Альбертра.

Брантээ Мурадин кызызэрэхинь эштигъэмкіэ, 2017-рэ иль эсир кызыихаагьэм щуублагьеу льэпкь ыкын дин зэмыйзэгтын гызьгаагьэм кызыихаагьэм ёгу агъенүэфигъэп. Ау льэпкьи 100-м ехъу зыщыпсэурэ шьолтырым мы льэнныкъомкіэ зэмийзэгтын гызьгаагьэм кыйтэджэн зерильэккыщыр кындалытээзэ, чыгыпэ зыгъэйорыш! Эжэйни ыкын хэбзэухумэктэо къулыкъухэм, общественнэ организациехэм, нэмийн ведомствэхэм ялофшлэн нахь агъялтэшын зэрэфаем кыкынгьэтхыхыгь.

Лъэпкъ ыкIи дин зэгурьо-
ныгъэр гъэптигъэним, ныбжы-
кIэхэм азыфагу зэмьзэгтыны-
гъэ къимытэджэним фэлорыш-
рэ пашорыгъэш юфтьхабэхэр
зэрэзэхашхэрэр къыIуагь нэ-
ужым гушигъэр зыштэгъэ Ос-
мэн Альберт. Джаш фэдэү
курдхэр зыдэсхэ къоджэ псэ-
упIэхэм ащэлэх, ахэр тицьIэ-
ныгъэ, тикультурэ хэгъэгъозэ-
гъэнхэм анаэ тет, миграциемкIэ
хэбзэгъеуцуугъэр амыукъоним
мехъанэшхо раты.

— Кошын ىلھэмкىءە خەبزە-
ئۇقۇغەم كېدىلىتىرە شاپ-
خەئەر زىمەنگەنەڭرەم يەوف
پىتاجە خەللىئۇ تەككىلىپەن
فەئە. تىقىيەخەر زەكە تىزەف-
دەخ، زەھەز تىلەپ، اۇ Үرىسىم
изاكونخەر، لەپكە ىكىي دىن
زىغۇرىۋىنىڭزەر زىلۇكخەرەم
اتەفەرە پىشەدەكىلىجىز يادگە-
خەنىمىم مەخانەشىو ئىل، — كېلى-
لارچىلار كۈمپۈل مۇرات

епхыгъээу къэгущылагъ обще-
ственнэ рэхъятныгъэр къэуху-
мэгъэнымкэ полицием ипащэ
игуадзэу Андрей Федосеевыр.
Ашк къызэриуагъэмкэ, опера-
тивнэ юфхэм язытет нахышу
шыгъэным, цыфхэм ящынгъон-
чагъэ къэухумэгъэным фэш-
народнэ дружинникхэм ыкыл-
общественнэ объединениехэм
яамалхэр къызфагъэфедэх. Мыщ
фэдэ структурэхэр муниципаль-
нэ образованиехэм ащызэха-
щагъэх. Мэхъянэшхо зилэ лъэ-
ныкъохэм ащыщ республикэм
ичыгылэ зэфэшьхъафхэм ашагъэ-
уцурэ видеокамерэхэм ялчагъэ
ильяс къэс нахыбы бээрэхъурэр.
2016-рэ ильясыр пштэмэ, мы
техническэ пкыыгъохэм яшуа-
гъэкэ хэбзэукъоныгъэ 1193-
рэ къыхагъэшыгъ, бзэджэшэгын
4 зэхагыгъ. Джырэ уахтэм
шольтырым иавтомобиль гъо-
гухэм мыщ фэдэ стационар
комплекс 36-рэ атет. Блэкыгъэ
ильясым видео ыкыл сурэт тэ-
зысхырэ камерэхэм сомэ мил-
лион 57-рэ зытефэрэ админи-
стративнэ хэбзэукъоныгъэ мини
103-м ехъу къыхагъэшыгъ. Къы-
зэкилагъэклюжын алъэкыгъэр
сомэ миллион 35-м ехъу. По-

лицием икъулыкъуш!эхэм про-
филактикэм ылъэныкъок!э Io-
фышхо аш!э нахь мыш!эми,
республикэм иобществен!э чын-
п!эхэм ащызерахъэгъэ бзэджэ-
шлагъэхэр процент 11,8-к!э на-
хыбэ хъугъэ, ащ dakloу урам-
хэм, паркхэм ык!ы скверхэм
ащагъэунэфыгъэ бзэджешлагъэ-
хэм процент 51,5-рэ ахэхуагъ.
Хэbzэгъэуцгъэр зыкууагъэ-
хэм янахыбэр ашчыгъагъах

хэм янахьыэр ешьогъагъэх.
А. Федосеевым анахьэу ынаа
Іэ зытыридзагъэхэм ашыша
ешуягъэу рулым кірьтілыш-
хъэхэрэм япчагъэ зэрэбэр.
Адыгеим итьогухэм къатеху-
хъэгъэ я 9-рэ хъугъэ-шлагъэ
пэпчь лажъэ зилэр ешуягъэу
автомобилыр зезифэхэрэр
арых. Мы ильэсир къызихъа-
гъэм щиублагъэу мыхэм апкъ-
къикыкілэ тильтогухэм аварии
11 къатехуухъагъ, ахэм нэб-
гыри 3 ахэкіодагъ, нэбгыре 16-
мэ шьобжхэр атещаgъэх хъу-
гъэ. Мыш фэдэ хъугъэ-шлагъэ-
хэм япчагъэ нахь makлэ шы-
гъэнным фытегъэпсыхъэгъэ про-
филактическэ іофтхъабзэхэр
зэрээхащэцтхэр, гъогурькло-
ним ишапхъээр зынырьзецкілэ-
корам санын санын талын санын

хэрэм, анахьэу ешъуагъэу ру-
лым кэрытгысхъэхэрэм пшъэдэ-
кыжь зэрарагъэхыыштыр док-
ладыр къэзышыгъэм къыуагъ

makloхэм къыхаgъэшызэ, ахэм
пшъэдэккыжь арагъэхын зэр-
фаер къыlyагь АР-м и Пышь-
хъе ипшъэryльххэр пэллье гъэ-
нэфээжээ

— Аркъ нэпцыр зыщэрэ цыифхэр, тучанхэр муниципалитетхэм, къоджэ псэуплэхэм япащэхэм дэгью ашлэнхэ фае. Джаш фэдэу чэшцирэ шьон пытэхэр ىумыгъэкыным льыплэгээным мэхъянэшхо ил, сыда пломэ мы уахьтер ары нахыбэрэмкъэ бзэджэшлагъэхэр зыщызерахъэхэрэй. Мыщ дэжым къыхэзгэшцынэу сзыфаер зы — зыми пэррююху тыфэхъунэу е илофшлэн къизэтеджэуцонэу пшъэрэиль зыфэдгээуцжырэп, ау тицыифхэм ярэхъатныгъэ, ящынэгъонччаягъэ ыкчи япсай-ныгъэ къетыухъумэным пытаарьэ хэлъэу тыкъекиолпэшт, законыр зыукъохэрэм атефэрэ пшъедэжкыжьыр ядгээхьышт, — къынагъ Къумлтын Мурат

Бэзджэшлагхээм зэрареү
къаҳыгъэр къызэкъэлжжокхы-
гъэнимкэ хъыкумым унашьоу
ышыгъэр гъэцэлгагъэ зэрэхьу-
рэм илофигъуи комиссием хэт-
хэр тегущылагъэх, унэшьо гъэ-
нэфагъэхэр ашыгъэх. Джащ фэ-
дэу 2017-рэ ильэсым иятонэрэ
ильэсныкъю юф зэрашлэштэм
иплан къээрэу гъоиньгъэхэр тегу-
щылагъэх ыкки ар аштагь.

ГЛАВА ГВОДИНО АДАМ.

Адыгэ Республика́м и Къэралы́гъо Совет — Хасэм иде-
путатхэр гухэкы́шхо ащыхъоу фэтхъаусы́хэх Адыгэ Респу-
блика́м и Къэралы́гъо Совет — Хасэм яплэнэрэ зэу-
гъекіэгъумкэ иде-путатыгъэу Мартиянова Иринэ Владимир
ыпхъум къинишихъоу къыфыкъокыгъэм — янэ дунаим зэ-
рехыжыгъэм фэш.

КъЭГЪЭЗЭЖЬ Мурат:

«Хэхъоныгъэ тшызэ тылъыкъотэным иамал щыл»

**Республикэм ит хызмэтш! Эп! Э пэ-
рытхэу, лэжьыгъэ бэгъуагъэ къэзыхы-
жыхэрэм ясатыр хэт ООО-у «Заря»
зыфи! Орэр.**

Мэкъумэц лэжыгъэм изыт дэгъоу ыкы бэу кырахынэм фэшл аграрнэ шлэнгъэм ишапхъэхэр шлоки имылэу, ащ dakloy тофшлэнхэр псынкдээ игъом зэшлопхынхэ фае. Джа

къуагъэу пфэющтэп. Зэрэбэгъуагъэр зыфэдизыр зыгутхыжыкэ къэльэгъошт.

Сигущылэгъу къызэрэхигъэштигъэмкэ, ильэс зэкэлтынклохэм гуртымкэ зы коц гекта-

къагъэкъых, нэужым нэмүк!

чылэпхъяшүхэмкіэ зэблахуух.
Ioшшэнүр лъыктуатээ, лэжыгъэм иүгъэкын иғъо къесы. А лъэхъаным уасэу щы-

къо тщаgъэ, адрэхэр дгъэты-
льыгъэх. Ау мы уахътэм уасэ-
хэр къеохыгъэх. Арэу щигт нахы
мышлэми, тхъаусыхэним тиоф-
тетэп. Тиофшлэн клаухэу фхэху-

гъэтылыпіәхэр иләх. Квадрат-
нэ метрэ 2350-рэ хъурэ гъэ-
тылыпіәу 2, ахэм анах цы-
клоуи 2 зэтыраягъэпсыхъагъэх.
Зым коц тонни 7 чілефэ, ятlyа-
нэрэм — тыгъегъазэр, адрэ-
хэм — натрыфыр ыккы чы-
лапхъэхэр ашалыгъых.

Чыгулэжжынын даклоу, мы хызметшлаптэм къохуным щипылтыых. Ылпеклэ колхозхэр зыщэлэхэм, былымхэр зыщыагыгъялъэхэд фермэхэр иклэрькүй эзтирагъэпсихъажийгъэх. Джидэдэм шъхъэ мини З фэдиз ахэм ащахъу. Къо лъэпкъхэу фыжж инхэр, ландрас, дюрок зыфaloхэрээр ялэх. Тапеклэ гухэлтышлоу зыдалигъхэм ащищ къо шъхъэ пчагъэр мини 6-м на гъэсынныр. Мыш нэмьц ыклы датскэ оборудованиехэр щапафодж.

«Мэхъянэ зилэхэм ашыц, Урысыем и Кыబлэ иэпизоотическэ зытет мы уахьтэ кызыэрьклоу зэрэцшымытим ельтытыгээ, я 4-рэ степень зилэ компартментыр (къохэр узхэм ашын ухъумэгъэнхэмкэ анахь лъэтгэлэе инир) тихыазмэтшалтээ кыратаильг. Джащ пае зэфэшыагэ шыкылт тетэү къоющим lof ешилэ», — хигъеунэ фыкыгыг Къэгъэзэж Мурат. Непэ ООО-у «Зарям» бывымхъунымкэ инвестционнэ проект инхэм ашыц пхыриштырэр. Къохэм ягчьягэ зэрэхийгэхъоцтим имызакью, ахэр зыщаукыштхэм ыкли лыр къызышдаагъяэкыжыщтим атегъепсыхыэгэ цеххэм яшын къиухашт ильдэгчм лъялгэктасант

Эпстэури зыпкъ зэрэрагчээ-
дугьэм ишүагчэктээ, лэжыгтэ-
хэгъэкчынным имызакъо, мы-
съизмэтшалтэм къохуунымкэ
инвестиционнэ проектышхо щы-
хыращи — шхъэ мини 6-м
гэлтэйтгээ фермэм ильэссыим
съыклоц щагъашхэцт къохэм
ныгын сомэ миллион 70-рэ
дэхуяшт.

Пәтүхбаңт. ОOO-у «Заря» зығиорем ишпәтәү Көгөззәкж Мурат джырәблагъе гүшүілгү түфәхъугъ. Ар исәнәхъятқы агроном. Мәккү-мәщым ылъэнүкъоктә Европәм щагъәфедәрә шықыләхәр кызыләккегъахъех. 2003-рә илъесым кыыштегъежайыу пәщәнныгъе зыдызәрихъэрә хыбызмет-шаптәм зәхапшіләү хәхъоныгъәхәр ышыхъеу ыублагъ. Непә чыгу гектар 2200-у ығъела-жъэрәм анахъеу коцы, хъэ, натрыф, тығъегъазә къашигъә-кылхәрәр.

рым центнер 55-м, тыгъэгъа-
зэр — центнер 25-м къышы-
мыккэу кыирахыжбы. Коц гек-
тарым центнер 66-рэ къызы-
шырахыжъэ илъеси къыхэккынгъ.
Ылшъэккэ къызэрэшцысугаъзэр,
ар зэлъытыгъэр джырэ шап-
хъэхэм адиштэу чыгум узэ-
редэлажъэрэм имызакъо, чы-

Іэм езэгъыхэмэ ашэ, гээтэй-
льынгээ зиүхэр осэшум ежэх.
— Шынкъэр плоштмэ, кье-
гъэкыным нахь, йуягъэкыным
нахь кын пытльагьоу кыхэ-
кы, — elo сигүүшигэгүү. —
Гээрекло щыгэгэе уасэхэм та-
гээгушуу ыкы тагээдели кье-
хыхыгыгээ лэжынгээм ызыны-

рэм — къэтхыжьыре лэжьы-
гъэмрэ ащ уасэу илэмрэ —
хэхъоныгъэ тшызэ тывлыкло-
тэным иамал къытеты. Тшыэрэм
непэ тегъеразэ, нахьыбэ къед-
гъахъэмэ, нахь псынкіеу зы-
тыушьомбгъущ.

Хызметшаптэм зеке лэжын
гъэу йүүхыжкырэр зычильхан

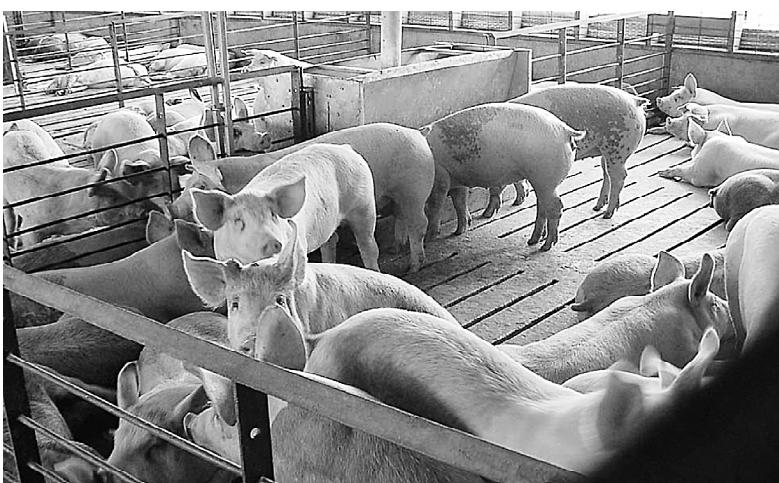
Ильэс зэкІэлъыкІохэм гурытымкІэ зы коц гектарым центнер 55-м, тыхъэгъазэр — центнер 25-м къыштымкІэу къирахыжсы. Коц гектарым центнер 66-рэ къызыширахыгъэ ильэси къыхкыгъ.

— Мыгъэ бжыхъасэхэм гектар 1083-рэ ядъяаубытыгъ, — къеуатэ Къэгъэзэжь Мурат.
— Аш щыщэу коцыр гектар 881-рэ мэхъу, хъэр — 202-рэ. Гъэтхасэхэу натрыфыр — гектар 394-рэ, тыгъэгъазэр — 731-рэ. Адрэ ильяасхэм афэдэу ахэм язытэ дээп. Ау оцх зэпымыужьым иягъэ къэмы-

лапхъэхэм якъыхэхын мэхья-
нэшхо зэрилэр ары.
Мурат а лъэныкъомкэ гибрид
льэпкъхэм нахь ынаалэ атыре-
гъеты. Тыгъэгъээ гибрид лъэпкъ-
хэу «Лимагрен» — 5635-р,
5665-р, натрыф лъэпкъхэу
«Адэвэй», «Ферарикс», «Вел-
локс» зыфилохэрэр мыгъэ агъэ-
тлысыгъэх. Ильэс зытцуущаахэр

Къэгъэзэжь Мурат.

ІЭШЬЫНЭ Сусан.

ТХЫЛЫМ ИЛЬЭТЕГЬЭУЦУ

Адыгэ шыкӏэпшынэр ыкӏи ар зые лъэпкъыр

Мэкъуогъум и 15-м, 2017-рэ ильэсүм АР-м и Лъэпкъ тхылъеджапIэ ГъукIэ Замудин итхылъыкIэу «Адыгэ шыкӏэпшынэм и Атлас» зыфилорэм ильэтечъэуцо щыIагъ.

Мы энциклопедическэ кыдээ-кыгъор ижъирэ музыкэ лъэпкъ 1эмэ-псымэу шыкӏэпшынэм ехылгээ зыфэдэ щымыIэ къэбархэмкэ ыкӏи сурэттехы-гэхэмкэ зэлъыпкагъ.

Шыпкъэ, дунэе шэнэгъэм музыкэ лъэпкъ 1эмэ-псымэхэмкэ атлас эзфэшхъафхэр щагэ-федэх, ахэм зы 1эмэ-псы-мэ гъэнэфагъэм нахь дэмь-тэу, аш ёмылтыгъяу, къыгу-тэрэмкли, игэкIерэкIегъагъаки зетгээпхылъялахъа ахэтэр зы-рыз дэд, джа зырызхэм аышщ мы Атласыр.

«Адыгэ шыкӏэпшынэм и Ат-лас» зыфилорэр ильэсүбэ юф-шагъэм ижъирэ адигэ иску-ствэмкэ изэфхэхысъыж; щеч хэлэп, аш иавторэу ГъукIэ Замудин. ГушиIэр фагъэзагъ тхылъим иавторэу ГъукIэ Замудин. «Адыгэ шыкӏэпшынэм и Атлас» ипроект пхырышыгъ ыкӏи гъе-

шлэхэр, къэбарлыгъээс амал-хэм ялъыклохэр.

Тхылъим ильэтечъэуцо хэлэ-жагъ ыкӏи шуфэс псалье къы-шишыгъ АР-м культурэмкэ иминистрэу **Аулъэ Юрэ Шу-мафэ ыкъом**. ГъукIэ Замудин итхылъи «Адыгэ шыкӏэпшынэм и Атлас» зыфилорэр къызэ-рэдэкIээр лъэпкъ культурэм ихыгъэ-шлэгъэ гушуугау ылты-тагъ, мэфэкIымкэ тхылъим иав-тор, аш хэлэжээр пстэумэ ыкӏи зэхахэм къеклонгъажэхэм къа-фегуугау. Ежь ышхъякэ, 1енатэм 1ухъэгъэкэ къодыеми, лъэпкъ культурэм ифэшьошэ чыпIэ илэнхэмкэ фэлъэкIырэр зеришэштыр къихигъэштигъ.

ГушиIэр фагъэзагъ тхылъим иавторэу ГъукIэ Замудин. «Адыгэ шыкӏэпшынэм и Атлас» ипроект пхырышыгъ ыкӏи гъе-

рэу — **Шэуджэн Жаннэ (КъБР) ыкӏи корректорхэр Любовь Ка-лугинар, Бжъэмыху Саны-ят, Фатима Малаевар, мыльку 1эпылэгъу тхылъымкэ хуугъэ-хэр, хэкужым къэзыгъэзжы-гэхэр, гупыкI зиэхэу **Едыдж Мэмэт ыкӏи Чэтэо Ибрахим**.**

Атласым икъыдэгъэкын зы-горэущтуу хэлэжъагъэ пэпчье гүнэнчэу ээрэфэрээр Заму-дин къыгуагъ, тхылъим ильэ-течъэуцо тарих мэфэкIе, адигэ лъэпкъим икультурэрэх хуугъэ-шлэгъэ инэу ылтытагъ, «тхы-шуугъэгэпсэу!» къариуагъ.

Тхылъыклем икъыдэгъэкынкэ ятлонэрэ чээзыу кэлхэн юфыгъор зэрээшшуахыгъ шыкӏем къы-щуугууга. ГупыкI-шлүшлэн нэша-нэу адигэхэм ахэлэр ашкэ къызыгъэфедагъ. Адигэ шы-кӏэпшынэм икъызэтгээн ыкӏи ар зые адигэ лъэпкъыр зэлъя-гэшэгъээним мы тхылъышхор зэрэфэлжъэрээр, къыуатэрэм-кли — шыкӏэпшынэ 1эмэ-псы-мэ гъогушхор къыкIугъэри, адигэхэм ямузыкэ искустве мы 1эмэ-псымэмкэ лъэгъошуу пхырышыгъэхэм ятарих ынтуу аш щыгъэунэфыгъэу узэрэри-щэри Замудин къигъэтхыгъ. Ар зэкэ адигэхэм афиотыкIыгъэ-ныр, тхылъим къигъэтхэгъэнхэр ашшэ зерифа-гъэр, экземпляр 500-мэ мурадэу ялагъэр, 600-м нэсэу къызэрэ-ратхыкIыгъэр къыхигъэштигъ. Атласым ия III-рэ чээзыу — тхы-лъяр къидэгъэ-къыгъэныр аш-кли зэштохыгъэ зэрэхъугъэр, къигъэтхыгъ. Атласым ия III-рэ чээзыу — тхы-лъяр къидэгъэ-къыгъэныр аш-кли зэштохыгъэ зэрэхъугъэр, къигъэтхыгъ.

Атласым ия III-рэ чээзыу — тхы-лъяр къидэгъэ-къыгъэныр аш-кли зэштохыгъэ зэрэхъугъэр, къигъэтхыгъ. Атласым ия III-рэ чээзыу — тхы-лъяр къидэгъэ-къыгъэныр аш-кли зэштохыгъэ зэрэхъугъэр, къигъэтхыгъ. Атласым ия III-рэ чээзыу — тхы-лъяр къидэгъэ-къыгъэныр аш-кли зэштохыгъэ зэрэхъугъэр, къигъэтхыгъ.

«Адыгэ шыкӏэпшынэм и Ат-лас» зыфилорэр тхылъим ильэ-течъэуцо щыIагъ ыкӏи къыщыгъу-щыIагъ. Зэкэ аш юф дэзышыла-гэхэм ямурад зэштохыгъэ зэ-рэхъугъэмкэ, лъэпкъымкэ мэ-ханашо зиэ гушуухэлэжхы-гъэр зышигъоигъэ тхылъим дэгүү атхи къызэрэхуутыгъэмкэ ыгу къидеёу къафегуушуагъ. Атласым зэрэлэгъупхъэр, зэрэуша-гъэр, диск-альбом «Антология

гэхъыгъэу къэгущыIагъ аш икъыдэгъэкын-гэхъазырын ча-нэу хэлэжъагъэу **Пашты Мэ-динэ**. Атласыр зэрэзэгъэфа-гъэр, зэкэлъыкIокэ гъэнэфа-гъэ зэрэхэлтийр, купкIымки, шуашашмки зэрээдыштэрэр, укъэзымыгъэуутижээшт юф-шлэгъэшо Замудин къызэрэ-кэлкIыгъэр къыгуагъ. **Ар бзищ-кли** — адигабэзкли, урсызбэ-кэ ыкӏи инджылызыбзэклээ зэрэхъигъэм, материал угъо-игъэ бэдэдэ купкIышхо ялэу шыкӏэпшынэм ыкӏи ежь шы-кӏэпшынэ 1энэласэхэу лъэп-къим къыхэкIыгъэхэм, джы-ре мафэхэм шыкӏэпшынэм зыфэзыгъасэхэрэм, купхуу-щыIэхэм яхыилагъэу къызэ-рэштигъэм ягуу къышыгъ. Атласыр адигэхэм якултуурэ-щыIакIэ чыпIэшо Ѣзыгъубыт-щэтуу ылтытагъ. Тхылъим ыкӏи аш иавторэу ГъукIэ Замудин анахь шуухафтын иныр къа-лэжыгъэу зерильтэрэр Мэ-динэ къигъэтхыгъ, лъэпэ мафэ тхылъим ыдзынэу фэхъохуу.

Тхылъим ильэтигъэуцо щыIагъ ыкӏи къыщыгъу-щыIагъ. Зэкэ аш юф дэзышыла-гэхэм ямурад зэштохыгъэ зэ-рэхъугъэмкэ, лъэпкъымкэ мэ-ханашо зиэ гушуухэлэжхы-гъэр зышигъоигъэ тхылъим дэгүү атхи къызэрэхуутыгъэмкэ ыгу къидеёу къафегуушуагъ. Атласым зэрэлэгъупхъэр, зэрэуша-гъэр, диск-альбом «Антология

черкесских (адыгских) на-игрышай на шичепшине» ылоу зэригүсэр къыуагъ, «гьогу ма-фэ!» техъанэу фэльэуагъ.

Тхылъим ильэтигъэуцо къы-щызэххъафхэр кэлэлцыкIу шыкӏэпшынэо купэу «Тыжы-ным» кыригъэлорэ «Зэфаклом», «Ислыамыем», «Зыгъэльатэм» ягуалэу едэлгүйх. Ижь-ижыжы-кэ адигэ хъярыр, адигэ джэ-гүхэр мэфэкIышхо зэхахэу зэ-рэштигъэхэр нэм къылагъе-уцожыгъэх. Искусствэхэмкэ Адыгэ республикэ кэлэлцыкIу еджапIэу Лъэцэрькю Кимэ ыцэ зыхырэм икъэлэдэжжэкIо сэна-уухэу республике, дунэе зэнэ-къохуухэм, «Адыгейм ижъо-жыяхэр» зыфилорэ фестива-лым ахэлэжъагъэхэу, текноны-гээр къащыдэзыхыгъэхэу — Гъоѓо Дамир, Пашты Гупсэ, зэш-зэшыпхуухэу Лъыбзыу Шан-ре Джантайрэ, Сихуу Джанетэ, Нурай Осман ыкӏи Хяджымэ Самирэ (художественнэ пащэр ГъукIэ Замудин) мы мафэм ыкӏи кэлхэнэу уахьтэр кло зэхъум, яшынкээу адигэ шыкӏэпшынэр агъабэрэбзагъ, агъажынчыгъ, цыфыби 1эгу афытеуагъ.

«Адыгэ шыкӏэпшынэм и Ат-лас» зыфилорэ ГъукIэ Замудин итхылъыкIээр лъэтигъэуцохэр Налшык, Черкесскэ, Адыгейм ичыпIэ зэфэшхъафхэм — Шэуджэн районным, нэмийхэм ашыагъ. Ахэмкэ аудио-видео материалхуу Къэралыгъо телерадиокомпаниехэу «Адыгэя», «Кабардино-Балкарэя», «Кара-чаево-Черкесия» зыфилорэ ач-иэлхэм лъэтигъэуцом хэлэ-жъагъэхэр арагъэлпэлгүйх. Тхы-лъим имэфэкI зэхахьэ зы та-кыкъэу чыагъэ, кэлхум фэ-клюагъэу гушыIэр фагъэшьошагъ **Чэмыйшо Гъазый**. Уильэпкъ, ухэтми, халэлэу уфэлэжъэ-ным, уфэшыпхъэнэ мэхъянэ фишыз, Замудин адигэ лъэп-къим акыл-гупшысэу ылэхь-гъэр къыгъэнагъэр илэбуутилэу юфышхо зеришагъэм анааे та-ригъэдэзагъ. Ижьирэ лъэпкъ эмэ-псымэр, шыкӏэпшынэр, шо-теплээ шыIагъэу тхылъим зэрэдэтийр, шыкӏэпшынэо цэ-рилохэу тягэжээ ылэхъан Ѣыагъэхэр, ахэм ауж къикыгъэхэр ыкӏи непэрэ мафэм аш къезгъа-хэрэр зэрэдэхэр, лъэпкъ куль-турэм гъэнэфыгъэгъэ ин зэр-хэлпэлтийр, зэкIырыплэхъж шы-кIэл, узэктотеу узэдээмэ, къу-шхъэхэр зэрэгэкошыгъошур Гъазый къигъэтхыгъ. Уасэ зиэ тхылъим бжышоу, «Адыгэ шыкӏэпшынэм и Атлас» лъэп-къим икультурэ икъызэтгэ-энхкэ, лъэууххэм япункэ осэнчээу ылтытагъ, АР-м и Къэралыгъо премие искус-ствэхэмкэ къылэжыпагъэу ыкӏи фэгъэшьошэгъэнэри игоу ылэгъуагъ, зэуким хэ-лажъэхэрэм аш дырагъэштагъ.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.
Сурэтхэр мэфэкIым Ѣыт-рахыгъэх.

нэ сурэтши, Урысыем исурэ-тышхэм я Союз хэт, Художест-вэхэмкэ Урысыем и Акаде-мие идиплом къызыфагъэшьо-шагъ. Адыгэ пэсэрэ культурэм ишүштакуу. Адыгэ плаублэм, лъэпкъ пшынэ 1эмэ-псымэхэм яшынкээ 1энэлас. Тхылъхэу «Адыгэ плаублэм иискусство» (1991), «Шыкӏэпшынэм къед-гээонуу зэтэгъашэ» (2014) зы-филохэрэр къыхиутыгъэх. За-мудин пэсэрэ бзэспитуу шы-кӏэпшынэм икъеgeэн-зыгъэсэн иеджапIэ къизэуихыгъ. Адыгэ ордэдийхъэр къэзынорэ фоль-клор купэу «Жыгуур» зэхишагъ, аш ипащ. 2010-рэ ильэсүм къыщегъэжъагъэу ГъукIэ Заму-дин искуствэхэмкэ Адыгэ рес-публике Кимэ ыцэ зыхы-рэм иорюотэ күтамэ икъэл-егадж.

Тхылъимкэ мэфэкI юфхы-бзэм хэлэжъагъэх адигэ куль-турэр, искуствэвэри зигунэхэр — интеллигеници, гуманитар-уштынхэмкэ Адыгэ республикэ институтэу Т. Кэрашэм ыцэ зыхырэм, Лъэпкъ музеим, Лъэпкъ тхылъеджапIэм яюфы-

МЫХҮРЭ ЩИЭП

Къамыгъэлъэгъорэ археологиер

Цыфльэпкыр чышхьашом къите-мыхъоз ыпкээ инэу лыкъотэгъэ цивилизациехэр зэрэшыагъэхэр къзышувыха-тырэ пкыгъохэр археологхэм къагъоты-гъэхэу щыэх. Ау наукэр непэ къынисы-гъэм ашт къезэгъирэп, ар хэгъэки, къыз-хэгъэр ыкыи зыхэшыкыгъэхэр зэр-дунай тет шэнэгъэлэжхэм къагъотын зарамыльэкъирэм къыхэкъи, «къамыгъэ-лъэгъорэ археологии» щыэ хуугъэ.

Дышъэ самолетыр

Колумбием пкыгъо гэ-шэгъоньыбэ къыщагъоты-гъэу щит, ахэм зэу ашыщ дышъэ къабзэм хэшшыкыгъэ самолет цыкъир. Ар ильэс мин фэдиз хуугъэ зашыгъягъэр, ау ытамэхэм бзыу тамэхэр угу къагъэкъирэп. Тапэкъэ (ижыкъи) щыэгъэ цивилизацием щыщхэм ашт фэдэ самолет зэршыгъэ шыкъи.

Шхъэ къихъэхэр

Цыфхэр чышхьашом темысыгъэу ары наукэм къитехъофхэкъэ сыйд фэ-дерэ псэушхыи, нэмийк псе зыптии Антарктидэй

фэлукъихъашхэм ашт фэ-дэ шэнэгъэр «агъэлъэ-пао». Шхъэкъупшхъэхэр цыфхэм арамыгъэлъэху-хэу охтабэ текыгъ, ахэр зыягъэхэр цыф лъэпкъэу (е цыфым фэдэхэу) щыла-гъэхэм атекъицтгъэхэр ахэм къау-шхъафэу щытыгъэ-

хэу шэнэгъэлэжхэр егу-пшысэх.

Ашт фэдэ шхъэкъуп-шхъэ къихъэхэр Египетрэ Перурэ къашагъотыхэу та-пекъэ къыхэгъигыг. Нэмийк цивилизацием зэрал-гъэхэм атекъицтгъэхэр ахэм къау-шхъатэу зылохэрэр щыэх.

Сыда аушъэфырэр?

Эквадор ыкыи Перу ячыгхэм аштэгъэ экспедициехэм куоу чычэгъым гьогу зэхэххэр къыз-зэршагъотыгъэхэр бэрэ аушъэфыгъ. Аши тапэкъэ чышхьашом къэгъэшыгъэ лушхэр зэрэшыпсэу-щыгъэхэр къеушыхаты. Археологхэм къагъотыгъэ лабиринтыр цыфхэм агээшэгъэрэ хуугъэшлагъэу горэм нэсигагъэх. Ашт хуугъэми, чыпэрысхэми, ахэм япашхэми чычэгъэгъогухэм, динозаврэхэри ахэтуу, ясурэтхэр дышъэм хэшшыгъигыгэу чэгтэгъэх. Гъочэгэ инэу библиотекэр угу къэгъэкъирэм гүучим хэшшыгъигыгэ бзыгъэ пла-къэхэр манускриптихэр зытхагъэхэр щальэгъу-гъэх.

Американска антропологэу «Запретнэ» археологирем ыльапсэ зыгъеу-гъэ М. Кремо зерилтыгэ-рэмкъэ, ильэсэйрэ къу-гъогъэ къебархэмрэ ар-

хеологхэм къыччыткыгъэ пкыгъохэу зэригъэгъотыгъэхэмрэ къызэрэгъэшып-къэжырэмкъэ цивилизациер шэнэгъэлэжхэм къаюорэ лъэхъаным ыпекъэ къэхъу-гъэ щыт.

Археолог купэу чычэгъэгъогухэр къэзгъотыгъэм ипашхэхэм гьогу зэхэхэ-хэхъабэ актүгъэу залышхорэм нэсигагъэх. Ашт псэушхъэ зэфшхъафхэм, динозаврэхэри ахэтуу, ясурэтхэр дышъэм хэшшыгъигыгэу чэгтэгъэх. Гъочэгэ инэу библиотекэр угу къэгъэкъирэм гүучим хэшшыгъигыгэ бзыгъэ пла-къэхэр манускриптихэр зытхагъэхэр щальэгъу-гъэх.

1911-рэ ильэсийм штатэу Невадэ цыф къупшхъэ ин дэдэхэр къыщччыткыгъэхэр. Ахэр зызэх-гъэцожхэм метри 3,65-цифын ильэгэгъяа-гъэ агээунэфыгъ. Үжэпкъ цыф къызэрхыком имен фэдишкъэ нахь иныгъ.

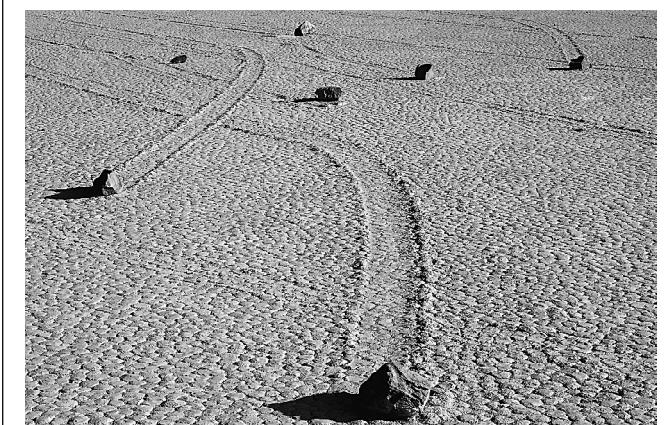
Австралием цыфыцэ

миллиметрэ 67-рэ ильэгэ-гъэу, 42-рэ ишьомбгъу-гъэу къыщагъотыгъ, ар зы-лутыгъэм метри 6 фэдиз ильэгэгъэн фэягъэ. Индием къыщагъотыгъэ къупшхъэхэр ашт нахь иныжыгъэх, ау ахэр археологхэм шэн-хэу чагъэбыльхъэжыгъэх, аушъэфырэ архе-логирем ашт фэдэ пкыгъо-хэм ягугу арагъэшыщтыгъэ.

Зэманхэр къызэлтыкъо-щих, цыфхэр нахь үшху-щих, непэ тымышэ-рэ ыкыи къыдгурмынорэ пстэури къэнэфэшт. Мы-хуурэ щыэп.

Кошыре мыжъохэр

Мыхъурэ щыэп, ау къэхъурэ пстэури къызхэкъирэр къэшэгъуа. Хъугъэ-шагъэу зикъэхъукъэ джыри зэхамыфыгъэхэри щыэх. Ахэм ашыщ Калифорнием щыкошыре мыжъоххэр.

Мыжъохэр иных, цыф къуачайкъэ къэлэтигъуа. Техникикъи ахэр агъеко-щихэрэп, арэущэу щытыгъэ-мэе лъэуж горэхэр къэ-нэштигъэх. Жыбыгъэшхуу къепшэрэм лъегъэкъуатэхэу зыорэ шэнэгъэлэж-хэри къыхэгъигъэх, ау ахэм адираагъэштагъэх. Сыда пломэ мыжъохэр зы-гъэкошыре жыбыгъэ, ашт

лъэужэу ашыхэрэр ыгъэ-сэйжынихи фэягъэ.

Зэрэдунай мыжъохэм якъэбар къыбыхъа-гъэу щыт. Тыди ар щагъэшш-шо, ау мыжъохэр зэрэцо-хъохэрэ шыкъиэр джыри зыими къылон ыльэкъигъэп. Джэуап щыэп, ары мы-хъольэ чыпээр цыфхэм агъэшагъохэрэм зыкхах-лъытэрэр.

Сабыибэр — банигъ

Тызхэт лъэхъаным сабыи-плы къыз-фэхъу-хэрэп унэгъо Иужукъи альтигъэх. Тыгу къэдгъэкъи-жын тапэкъи сабый пчагъэу бзыльфыгъэм къифэхъу-штыв Тхэм къыретэу зэрэштагъэхэр. Джыри сабый 8 — 10, нахьыбэу зи-хэр щыэх.

Зэрэдунай пштэмэ, рэ ильэс 200 фэдизкэ анах сабыибэ къызфэхъу-хэрэп узэкъи-эбэжьемэ Шуйскэ уездым щыпсэу-гъэх, ахэм сабый 69-рэ ежхэм къахъыгъэу яагъ. Ашт къы-щегъэжагъэу сабыйхэмкъэ Васильевхэм ашт ишыгъэ-

джыри зэрэдунай къитехъу-агъэп, ны «лъыхъу-жыр» рекордхэм ятхылъэу Гиннес ёцэ зыхырэм датхэгъагъ. Икъэлэгъум ригъяжы, бзыльфыгъэм зэтгээзэхэу 16-рэ, зэшээхэу 7-рэ, зэплазэхэу 4-рэ къифэхъу-гъэх.

Мы хъугъэ-шлагъэр Пачынхъэу Екатеринэ зыра-лом ёгыгъэшэгъягъыгъи ынагъом ишыгъэгъу ритыгъагъ. Зэш-зэшыпхъу-хэр ашыщуу нэбгыриту зиду-

наи зыхъожыгъагъэр, адэрхэр гъешэ къихъэ хъугъагъэх.

Леонтина Альбина Чили щэпсэу, нэбгырэ 55-рэ ишлэ, ильэс 42-рэ ынныбжь. Ирландием щыщ пивэшэу Артур Гиннес ишхъэгъу-сэу Оливие сабый 21-рэ къифэхъу, ау-хырэ дунайм къызытхэхом ежым ильэс 54-рэ ынныбжь. Воронежскэ хэкум щыпсэ-урэ Елена Шишкинам сабый 20 ил, къэли 9-рэ пшэшэе 11-рэ мэхъух. И-къыб хэгъэгъхэм ашыпсэ-унхэу къырагъэблагъэхэу къыхэгъигъ, ау афэкъуагъэхэп. Хэгъэгур сабыибэ зи-хэм ишыгъэгъу къафхэх-нэу мэгугъэх, ялахылхэр зэрэлэхэу къадэх. Дхырэ лъэхъаным сабый 19-рэ янэ-ятхэм яун щэпсэу.

Украинэм щыщуу Элеонора Намени иунагъо къэлэцькъу 20 щапу. Американкау Мигель Даггар ильээрэ ныкъюрэ пэгчъзы сабый къифэхъу, ахэри 20 мэхъух. Надежда Осяк ишхъэгъу-хэрэп зыорэ шэнэгъэлэж-хэри къыхэгъигъэх, ау ахэм адираагъэштагъэх. Сыда пломэ мыжъохэр зы-гъэкошыре жыбыгъэ, ашт

Нэкъубгъор къэзгъэхъазырыгъэр ШДАУКЬО Аслынгуаш.

шырэу гъэчыгъэ горэ тес-сыгъ. ыпшэе гъуанэхэр илэхэу гуучи плокъ хураа

ыпшэе илъыгъ, ашт джы-рэ телефон дискыр угу къыгъэкъыщтыгъ.

Иныжъхэр

«ЛОКОБОЛЫМ» И ДУНЭЕ ФЕСТИВАЛЬ

Дунэе фестива-
лэу «Локобол-
2017-РЖД-м»
хэхьэр шьо-
лыр ешлэгүү-
хэр Адыгэ
Республикэм
истадионэу
«Зэкъошыгъэм»
щыкъуагъэх. Мэкъуогъум и
17 — 18-м, 2007-рэ ильэ-
сум къехъугъэ калэхэр
футбол зэдешлагъэх.

ЗЭНЭКЬОКҮМ КІЭЛЭЦҮҮКҮХЭР ЕПЛҮХ

Республикэ стадион шъхьаэм кіэлэцүүкүхэрийн футбол командэхэр зэрэшлээр дакюу, зэнэкью-
кум чанзу хэлэжьагъэх. Ящэ-
нэрэ чыпіэм икъыдэхэнин фэль-
эхыгъэ ешлэгүү Къэрэшшэ-Щэр-
джэсүмэр Темир Осетиэмэр щы-
зэнэкьюкүхгэх. Ешлэгүү уахь-
тер заухым, медальхэр зығағэ-
шьоштхэр къэнэфагъэхэл. Пчыагъ-
гээр зэрээфэдэм фэшл пеналь-
тике нахь лъэшыр къыхахын
фаеу хуугъэх.

Нэбгырэ тфырытф командэ-
хэм къахэкъихи, пенальтике
къэлапчээр дэуагъэх. Къэлэпчэ-
лутхэм іэгугаор къаубытэу заулэрэ
къыхекъигъ. Пчыагъэр ик'еркүеу
зэфэдэ хуужыгъэх. Пенальтири-

зы нэбгырэ гьогоғуущэ къэ-
лапчээм дэон фаеу уахьтэ къе-
күгүү. Хъабээ иешлаклохэм янасын
къыхыи, теклонигъэр къыдахыгъ.
Къош республикэм къикыгъэ
калэхэм ягушигъо ны-тыхэм,
футболын пыщағъэхэм адағошыгъ.

ПЧЫАГЪЭМ КЪЕУШЫХЬАТЫ

Апэрэ чыпіэм Адыгейимре
Дагыстанэр яешлаклохэр фэбэ-
нагъэх. Кіэхүү ешлэгүүр тшлөгъэ-
шьэгъоныгъ. Адыгейим ик'елэджа-
лохэр бэрэ апек'е илтыштгэгъэх,
ау къэлапчээм блағъэу зекүхэ-
кэ, іэгугаор хъагъэм радзэнным
фэхъазырхэу къэлъагъоштыгъэ-
хэл. Нахыбэрэмкэ іэгугаор чы-
нештгэгъ, зэгүрүонигъэу тиеш-
лохэм къахафэрэм уигъэрээ-
нэу щытгэгъ.

Дагыстан ифутболистхэм
угловоир къызыатын, тик'елапчэ
іэгугаор къыда-
дзагъ — 0:1. Бэ
темыштэу Дагы-
стан иешлаклохэм
ашыц якъэлапчэ
пэблагъэу щытэу
іэк'е іэгугаом нэ-
сыгъ. Судьям пе-
нальтири ыгъэнэ-
фагъ, ау тиеш-
лоху тазырыр
зыгъэцэктгэгъэр
къэлэпчээутым
шлокъигъэл, Ах-
мет Тагибовын
іэгугаор къуубы-
тыжыгъ. Зэл-
кіэгүүр кіэхүүм
фекуагъэу ти-
хуумаклохэр хэ-
укохи, ятлонэрэу іэгугаор къэ-
лапчээм дагъекъигъ, 0:2-у тшуа-
хыгъ.

Дагыстан икомандэ апэрэ
чыпіэр фагъэшьошагъ, пчыагъэу
0:2-м къуушыхьатыгъ хъакъэхэр
нахь дэгъо зэрешлагъэхэр. Тре-
нерээр Мурза Музаевыр гушлом
хэтэу кіэлэцүүкүхэм «тхъашуе-
гъэлсэу» ариложыгъ. Дагыстан
иешлаклохэм уялтынкэ гъэшлэ-
гъонигъэ, «Сальто» зыфилорэ
шык'еэр бэмэ дахэу къагъэ-
лэгъуагъ, зэнэкьюкүум теклони-
гъэр къызэрэшьдахыгъэм ыгъэ-
гушуагъэх.

Адыгейим икомандэ ятлонэрэ
чыпіэр къыфагъэшьошагъ. Тре-
нерхэу Александр Вольвачэрэ
къыкыи Еутых Русланэр къызэ-
рэхагъэшьгъэу, футболист дэгъу
хуун зытъэкыщхэр тиешлаклохэм
ахэтых.

Ипащэу Хъабэхъу Рустем, аш
игуадзэхэу Владимир Гапонэрэ
Пэншьу Мыхамодэрэ, футбо-
лымкэ тренер-кіэлэгъаджэхэр.
Николай Походенкэм изэфхыы-
сажхэм къащыхигъэшьгъ Уры-
сыем мэшлоку гьогухэмкэ ик'у-

ЗЭФХЫСЫЖХЭР

Адыгэ Республиком футбольым-
кэ ифедерации ипащэу Николай
Походенкэм зэфхысажхэм
зэхахьем щыхигъеунэфыкыгъ
ешлэгъхэм ямэхъан зыкъызэри-
лэтигъэр. Урысыем мэшлоку гьог-
ухэмкэ ик'улькыщхэр зэ-
нэкьюкүм кіэшакло фэхъуагъэх.
РЖД-м социалнэ хэхъонигъэ-
хэмкэ и Гъэлорышланлэ ипащэ
игуадзэу Юлия Брагинар, фут-
бол клубэу «Локомотив» Москва
зэхэшэн юфыгохэмкэ ипащэ
ашыцэу Анна Озеровар, Темир
Кавказым мэшлоку гьог-
ухэмкэ и Гъэлорышланлэ ипащэ
игуадзэу Сергей Васильевир,
нэмийкхэри зэнэкьюкүм
хэлэжьагъэ командэхэм афэгү-
шүагъэх, шлухафтынхэр афа-
шыгъэх.

Ешлэгъхэм яглыгъэх, коман-
дэхэм япашхэм гүшүгъэгъ афэ-
хуагъэх Адыгэ Республиком физ-
культурэмкэ ыкы спортымкэ и
Комитет итхаматэу Дэгүжье
Мурат, аш игуадзэу Андрей Бор-
одинир, отделым ипащэу Сергей
Кузнецовыр, республикэм фут-
болымкэ ик'елэцүүкү еджалпэ

лыкъушшхэм футбольын хэхъо-
ныгъэ фэшьыгъэнэмкэ юфыгъуабэ
зэргэцаклэрэ. «Локомотив»
Москва щешэ Мыеекуапэ щапу-
гъэу Натхъо Амир. Урысыем и
Кубок футбольымкэ «Локомоти-
вым» мыгъэ къыдихыгъ, дышьэ
медалыр къызыфагъэшьошагъэ-
хэм А. Натхъор ашыц.

ЕПЛЫКІЭХЭР

Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэ-
рещэ-Щэрджэсүм, Дагыстан,
нэмийкхэм ялтынклохэм респуб-
ликэ стадионыр лъэшэу агу ри-
хыгъ. Ны-тыхэм, Іахылхэм
ащыщхэу Гиляна Инджиевар,
Екатерина Бадмаевар Къалмы-
кын къикыгъэх. Ахэр зэхэца-
лохэм лъэшэу афэразэх, гъэз-
тымки «тхъашуеугъэлсэу» ара-
лохы ашоигъу, Мыеекуапэ агуу
рихыгъ.

ЕМТЫЛЬ Нурбый.
Сурэтхэм арьтхэр: Дагы-
стан икомандэу апэрэ чыпіэр
къыдэзыхыгъэр; Адыгейим
Дагыстанэр якомандэхэр фи-
налым щызэдешлэх; Николай
Походенкэр кіэх зэхахьем
къыщэгүшүэз.

Зэхэзыщагъэр
ыкы къыдэзыхы-
гъэкырэр:

Адыгэ Республикэм
льэпкэ Йофхэмкэ, Иэк'ыб къэралхэм ашы
псэурэ тильпэгъэху-
хэм адьрээзэхын
гъэхэмкэ ыкы къэ-
бар жыгъэхэм иамал-
хэмкэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стянскэр, 236

Редакциер
зыдэшыэр:
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къаихырэр А4-кіэ
заджхэрэ тхъапэхэу
зипчагъэхкэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыагу 1,5-рэ
дэлзэу, шрифтыр 12-м
нахь цыкунэу Ѣытэп.
Мы шапхъэхэм ади-
мыштэрэ тхыгъэхэр
редакцием
зэк'егъэжохых.

Зыщаушыхьаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын Йофхэмкэ, телерадиокъэти-
хэмкэ ыкы зэлъы-
Іэсик'э амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чып'э гъэоры-
шланл, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушахытырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэк'емкэ
пчыагъэр
4023
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1752

Хэутынм узцы-
кэлхэнэу Ѣыт уахтэр
Сыхытэр
18.00
Зыщаушахытырэр
уахтэр
Сыхытэр
18.00

Редактор
шхъаїэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъаїэм
игуадзэр
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэжыкъ
зыхыырэ секретарыр

Гъогъо
З. Х.